

Habes el-Hasib
080019

Eva Orthmann & Petra G. Schmidl (Eds.)

Science in the City of Fortune

The *Dustūr al-munajjimīn* and its World

ADDE YAYIMLANDIKTAN
YRA GELEN DOKÜMAN

01 Aralık 2017

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	293079
Tas. No:	520 SCI.C

EBVERLAG

2017

“Few things more perfect”:
Habash al-Hāsib’s Criterion for the
Visibility of the Lunar Crescent and the
Dustūr al-munajjimīn

Johannes Thomann

1. Introduction

Paul Walker has shown in his contribution to this volume that none of the known astronomers under Fatimid rulers was a member of the Ismaili community. Indeed, regions under Ismaili rule were less productive in terms of astronomical works than regions under Sunni rule, if the amount of extant works is taken into consideration.¹ There is, however, a caveat that has to be added to this result. Astronomical works from the 11th to the 13th centuries are preserved in manuscripts copied mainly in the period from 1250 to 1800 AD. Contrary to other fields of literature, after that period the number of astronomical manuscripts drops to almost zero. On the other hand, most Ismaili texts are preserved in manuscripts copied in the late 19th and the 20th centuries. Both these findings, taken together, lead to the suspicion that a greater number of Ismaili works on astronomy may have existed in the AH 5th and 6th centuries/11th and 12th centuries AD. The earlier manuscript copies, though, were lost for the same reason other copies of Ismaili works were lost. In the 18th century the process of copying these works came to an end, similar to what happened to other astronomical works, too. The rarity of extant Ismaili works on astronomy is hence no definite indication for the lack of such works in the AH 5th and 6th centuries/11th and 12th centuries AD. Determining the importance and acceptance of astronomy among Ismaili communities in that time therefore remains problematic.

¹ This observation is based on the biographical data of authors of astronomical works recorded in Rosenfeld 2003: 140–219.

137-172

HABEŞ EL-HÂSİB (864) (080019)

Gizem Dinçer(*)

*"Trigonometrik Fonksiyonları Küresel Astronominin
Problemlerine Uygulayan Bilgin."*

Hayatı

Asıl adı Ahmed b. Abdullah el-Mervezî'dir ancak Habeş el-Hâsib olarak bilinir. Bazı kaynaklara göre, esmerliğinden dolayı Habeş ismiyle tanınmıştır. Hâsib lakabı ise onun matematik bilimlerine olan katkıları ile ilişkilidir. Doğum tarihi ve hayatı ile ilgili malumatımız bulunmasa da, Türkistan'ın Merv şehrinde dünyaya geldiği ancak çoğunlukla Bağdat'ta yaşadığı yönündeki rivayetler fazladır. Hayatının büyük bir kısmını burada geçirmesi sebebiyle Bağdâdî olarak da anılır. Abbâsî halifesi Me'mûn (813-833) ve kardeşi Mutasım Billâh (833-842) dönemlerinde yaşamıştır. Bağdat'ta 829-864 yılları arasında astronomi gözlemleri yaptığı bilinmektedir.

Ölüm tarihi ile ilgili kesin olmamakla birlikte yüz yıldan fazla bir süre yaşamış olup, 864 ile 874 yılları arasında vefat etmiş olabileceği tahminler arasındadır.

Çalışmaları ve Eserleri

İlk dönem İslâm astronomi ve matematik âlimlerinden biri olarak tanınan Habeş el-Hâsib'e atfedilen üç tanesi zic olmak üzere, toplam on iki eser bulunmaktadır. Ancak bazı eserleri günümüze ulaşamamıştır. Bugün eserlerinden varlığını sürdürenler ise astronomiye dair olanlardır. Habeş el-Hâsib, özellikle ilmî hayata adım attığı başlangıç dönemlerinde mate-

* Doktora Öğr., Ankara Üniv. SBE, Bilim Tarihi ABD, gizemmdincer@gmail.com.

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ

- MATEMATİK -

PROJE EDITÖRÜ: MEHMET AZİMLİ

Kitap Editörü: Ayşe Kökcü

İLİMYURDU YAYINCILIK: 185

İnceleme-Araştırma

İslam Medeniyetinde Bilim Öncüleri Serisi - 5

ISBN: 978-605-2339-51-0

Kitabın Adı

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ / MATEMATİK

Proje Editörü

Mehmet Azimli

Kitap Editörü

Ayşe Kökcü

Haziran 2021

İç Düzen

İlimyurdu Yayıncılık

Kapak Tasarımı

Yunus Karaaslan

Baskı-Cilt

Enes Basın Yayın ve Matbaacılık Ltd. Şti.

Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/210 Topkapı/İstanbul

Tel: 0212 501 47 63 Sertifika No: 45822

ilimyurdu

Yayıncılık ve Eğitim Hizmetleri Ltd. Şti.

Molla Gürani Mh. Akkoyunlu Sk. No: 36 Fındıkzade- Fatih / İSTANBUL

Tel.: 0212 533 05 35 Faks: 0212 631 53 69

www.ilimyurdu.com info@ilimyurdu.com

Sertifika No: 45032

Bu eserin tüm yayın hakları İlimyurdu Yayıncılık ve Eğitim Hiz. Ltd. Şti'ne aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın bir kısmı veya tamamı, yayıncının izni olmadan yayımlanamaz.

mana
YAYINLARI

2021

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

01 Aralık 2021